

parable amb els vulgarismes insulars tals com *diluví*, *llupia*, *novia* per *diluví*, *llúpia*, *núvia* etc.) no fan més que adoptar un protegit vergonyant del castellanisme *Lucia*, desmentit pel llatí i pel català de pertot i de tots els temps. Recordem que en els anys 1920-30 anomenaven amb el gentil sobrenom de ⁺*llucietes* les joves modistes barcelonines i d'altres ciutats, celebrades amb belles festes pel jovent.

Lluciar, V. *llossar* *Llucifer*, *lluciferí*, V. *llu* 10 (LLUM)

Lluda ho dona com a nom mall. de peix JMBover (Not. Isl. Mall., 1834, p. 24), però sense cap explicació ni equivalència (errada?, però veg. ALUJA).

LLÚDRIA, del ll. vg. *LUTRĪA, variant del llatí LŪTRA i del gr. ἔνυδρις, ἐνύδριος (del qual sembla haver estat manllevat el nom llatí), d'on formes intermèdies com la catalana, i la cast. i suditaliana *nútria*, que vénen de *NUTRĪA. □ 1.ª doc.: 1271.

«Lo centenar de les pels dels esquirois: 4 drs. ---; la dotzena dels erminis, e de ventresques de *lúdries*, 2 drs. ---; una peyll de *lúdria*: una mealla ---; dotzena de les goles de les *lúdries*: 2 drs. ---; una peyll de veyl marí: 1 dr. ---» en la tarifa de 1271 dels corredors de Bna. (EntreDL I, 157, §§ 52-54); «pe<1>liceria --- de salvazina, axí con són janetes, fahines --- erminis, ventresques de *lúries* ---», «--- tota altra salvaina, levat *lúries*» i en dos passatges següents, en la Reva de Perpinyà de 1284 (RLR IV, 371 i InvLC, s. v. *levat*); i semblantment en la Lleuda de Perpinyà de 1288 (RLR IV, 504). Ja com a exemple de pell molt estimada, en el S. xv: «les dones són --- / corrents atzebres, / *lúdries*, vebres, / on bo ni bell / sinó la pell, / als no s'hi troba» (o sigui 'onagres, *lúdries*, castors'), JRoig (Spill, 7776). «*Llúdrria*: lutria», OPou (ThPu., 55).

El nom de la *llúdrria* és avui ben conegut del nostre poble rústic. En els Pirineus orientals la pronúncia el redueix, naturalment, a *lúdrri*, com ho he sentit al peu del Canigó (Estoer, 1960); al Barcarès n'usen el nom, metafòricament, per anomenar les roques marines que a penes afloren («trauquen») en la superfície: *una lúdrri*; i si emergeix del tot *una lúdrri i mié* (1960).

A molts altres llocs, una contaminació recíproca amb LLORIGÓ i *lloriguera*, com sigui que aquest és també un animal que s'amaga, com la *llúdrria* a penes treu el cap sota els marges del riu, ha fet que *lloriguera* i *llorigó* es pronunciessin vulgarment *llodriguera*, *-igó*; i d'altra banda *llúdrria* es converteix en *lúdrigo*: així vaig anotar-ho a les Guillerries (Espinelles, 1936), i *lúdriga* a tots els pobles de Cardós i Vall Ferrera (1932-4), llevat només Tavascan, on deien *lúdriga* (no sé si per la seva pell, a causa que ALUDA és també una pell). Sembla que, en canvi, a la Vall d'Àneu ho diuen amb ó: «--- gat fer, *llòdrigues*, musteles ---», Morelló (La Vall d'Àneu, p. 9): a Benasc apareix una forma com la que hem vist antiga a Perpinyà «isto estíu hem cassau una *lúria*» (Ferraz, p. 71); tractament de -TR-

no ben conforme a la norma més general, veg. *LleuresC*, 184. En gascó i generalment occità hi ha -TR- > -ir- d'on aranes *lóira* o *loeira*, i del bearnès degué passar a l'alt-aragonès, car a Echo anoto *lójiras* (1966).

Sobre els noms romànics i les variants llatines del nom de la *llúdrria*, es consultaran els detalls que en vaig donar en el DCEC (DECH), s. v. NUTRIA; REW, 5187, FEW v, 476-7 (amb uns grossos errors fonètics sobre la forma castellana i l'arieguesa); i la important nota meua de VRom. XIII, 1954, 370 (= Top. Hesp. I, 396), on rectifico la doctrina admesa pels etimologistes llatins. Com que és breu i diu l'essencial, heus-la aquí: «En el nom de la 'llúdrria', s'ha d'admetre que en llatí es tracta d'un manlleu del grec, i no pas del parentiu de nivell indoeuropeu que generalment s'admet: aquí ja no es tracta d'animals petits, que interessin sobretot a la gent del camp (tals com el llimac, el grill o l'escarabat, per als quals demostrava jo origen paral·lel al grec, en llatí, i no pas manlleu), perquè aquí es tracta del nom d'una pell molt estimada, i de la bèstia que n'està revestida, una i altra objectes de persecució i comerç molt actius: un manlleu del grec llavors és natural».

El que ens duu forçosament al grec és que ἔνυδρις no sols hi és antic i general (Heròdot, Aristòtil) sinó que té una explicació grega interna evident: ἐν + ὕδωρ '(la bèstia) de dins l'aigua': «Si *lutra* vingués directament de UDR-, nom indoeuropeu de l'aigua, no s'explicaria la *l-*, i hi hauria dificultat a comprendre la *-i-*; un manlleu del grec per conducte de l'etrusc, cosa freqüent, explica la *-i-* i la fonètica tota del mot. Per altra banda, les llengües romàniques presenten totes les formes intermèdies entre la forma grega i la llatina: castellà i salernità *nutria*, calabrès *útria*, abruzzès *ludre* (la *-d-* del qual exigeix una base amb *-d-*), asturià *llondru*, *llòndriga*, salmantí *luntriga*, *lóntriga* (< *ENUDRIA, -TR-, amb propagació de nasal *[E]NUNDRIA, i després dissimilació) etc. El llatí vulgar conegué, doncs, diverses variants, preses del grec en moments diferents, en llocs i per vehicles diversos».

Convé aclarir que els grecs es dedicaren molt a la captura de l'animal, en els nombrosos rius considerables dels Balcans, de l'Àsia anterior i dels afluents del Pontos Euxinos; i al comerç de la seva pell; mentre que el Lací i tota la Itàlia peninsular escassejaven en rius importants i a penes tenia illetes, i el tràfic comercial començà molt tardanament a Itàlia. Tant que el nom llatí fou sempre escassament conegut, àdhuc a l'Imperi d'Occident, menys que el mateix nom grec: és revelador que Sant Isidor no n'usi més que el nom grec *enhydriis* (Etym. XII, IV, 21), i que només n'hi hagi una glossa en tot el CGL (traduint l'ags. *otur*, *otr*, per un mascullí ll. *lutrus*, CGL v, 369.6).

Així, doncs, en molts països romànics han predominat variants, més o menys intermèdies, entre la forma grega i la llatina, o quasi iguals a la grega, com en cast. i sudit. *nutria*, que al castellà li arriba amb tractament mossàrab de la *-r-* (no sonoritzada en *nutria*, forma heretada segurament dels antics pescadors dels grans rius andalusos etc.); una altra forma no tan allu-